

קיבוע זכויות ומה שביניהן

במהלך השנים טעו רבים לחשוב שלאחר הגיעם לגיל הפרישה יפסיקו לשלם מס הכנסה על המשכורת ואו על הקצבה שלהם. האם המחשבה הגשימה את עצמה ולו חלקית ?

כבר 10 שנים , מאז תחילת שנת 2012, נמצא אתנו **תיקון 190**. אותו תיקון לפקודת מס הכנסה שיצר מהפך גדול בנושא המיסוי הפנסיוני בגיל הפרישה. נתרכז כעת באחד התוצרים המשמעותיים של התיקון , מה שנקרא " קיבוע זכויות " ובסוף המאמר גם התייחסות למי שעדיין חוסך לפנסיה.

מהו אותו קיבוע זכויות ששגור יותר ויותר בפי כמעט כל גמלאי שפורש או שמתקרב לשם ? ראשית כשמו כן הוא : קיבוע. כלומר הגדרה ברורה וקבועה של הטבות מיסוי לאורך הרבה מאוד זמן.

מדובר בהליך מול רשות המיסים אשר באמצעותו מקבל הפורש אישורים להטבות מס בגין הפנסיה שלו ואו בגין משיכת תגמולים לקצבה שיש לו בקופות שונות. ההטבות ניתנות לכל החיים.

את קיבוע הזכויות ניתן לבצע מגיל הפרישה, כלומר מגיל 62 אישה (בכפוף לשינויים שחלו לאחרונה) , 67 גבר ובלבד שהם מקבלים קצבה חודשית מקופת גמל לקצבה או מפנסיה תקציבית. גבר שנולד לפני 01/01/1945 או אישה שנולדה לפני 1/1/1950 והחלה לקבל קצבה חודשית כנ"ל לפני כן , אינו/ה נכנס לקיבוע וזכאי/ת להטבות מס משלימות על ההסדר שהיה קודם לכן.

במסגרת ההליך מקבל הפורש סל הטבות פנסיוני, ששווה, במונחי שנת 2022, סך של 810,576 ₪ (להלן "הסל"). הסכום זה מתורגם לקצבה חודשית פטורה מרביית בגובה 4,503 ₪. פיצויים פטורים ממס שנמשכו במהלך 15 השנה האחרונות (בתוקף עד 2027) לפני מועד הזכאות לקיבוע, בגין 32 שנות עבודה, ייגרעו מהסל כשהם מוכפלים ב- 1.35 וצמודים למדד מהמשיכה ועד לתחילת שנת המס הזכאות לקיבוע.

כך למשל מי שמשך פיצויים פטורים ממס (בתוך ועבור מסגרות הזמן שצוינו מעלה ובהתעלם מהמדד) בגובה 100,000 ₪ ייגרע מהסל סך של 135,000 ₪, כך שיתרת הסל (או "יתרת ההון הפטורה" כלשון החוק) יעמוד על 675,576 ₪. סכום זה יוכל להיות מתורגם לקצבה חודשית פטורה בגובה 3,753 ₪.

פורש שמקבל קצבה חודשית מינימלית של קצת יותר מ- 4,600 ₪ יכול גם להוון בפטור ממס, כלומר למשוך, תגמולים שמיועדים לקצבה. גם פטור זה יצמצם את הסל ויקטין את הפטור המיועד לקצבה חודשית עד כדי אפשרות איפוסו.

באותה הדוגמא למעלה, אם הפורש מעוניין למשוך סכום תגמולים לקצבה בגובה 50,000 ₪, יקטן הסל ל 625,576 ₪ שיוכל להיות מתורגם לקצבה חודשית פטורה בגובה 3,475 ₪.

את הקיבוע ניתן לבצע היום גם רטרואקטיבית מאז שנת 2016 בהנחה והפורש עמד בתנאים כבר אז.

במידה ומבצעים קיבוע כאמור ניתן לפנות למס הכנסה באמצעות הגשת דוחות שנתיים ולבקש מס שנוכה ביתר. (החזר מס). בעיקר מדובר על בעלי קצבה גבוהה או קצבה המשולמת לצד משכורת. ההחזרים יהיו צמודים למדד ויכללו ריבית לפי החוק.

עוד יצוין כי ההטבות נפרסו לאורך השנים החל משנת 2012 ועד לשנת 2025 מועד בו תחול הפעימה האחרונה. זו תביא את הפטור המרבי ל 67% מתקרת קצבה מזכה, פטור של עד 5,802 ₪ לחודש.

בעקבות כך גמלאי שמקבל את מלוא הפטור הנ"ל יוכל לקבל קצבה חודשית של 10,822 ₪ ללא ניכוי מס כלל. (גמלאית – 11,932 ₪).

חשוב לציין כי בעת ביצוע הקיבוע יש לתת התייחסות עתידית לסוג הפטור המבוקש בתחילת 2025 : על קצבה, על תגמולים לקצבה או שילוב שלהן.

לאחרונה יותר ויותר פורשים ממשיכים לעבוד גם אחרי גיל הפרישה, לצד קבלת קצבה חודשית. העבודה יכולה להיות אצל אותו מעסיק או מעסיק אחר. במקרה שמדובר בהמשך עבודה אצל אותו המעסיק, העובד אינו זכאי לקבל פיצויים פטורים ואלו נדחים למועד פרישתו הסופית ממנו.

האם הדבר מונע ביצוע קיבוע זכויות? התשובה היא לא ולא. ניתן לבצע קיבוע זכויות לצד המשך תעסוקה. אלא שככל שמדובר בהמשך עבודה אצל אותו המעסיק אצלו עבד הפורש עד למועד הזכאות, חובה!! לבדוק זכאות עתידית לפיצויים ואת האפשרות לקבלתה. זאת מאחר ובמסגרת הקיבוע ניתן לשריין פיצויים פטורים שישולמו בעתיד על חשבון הפטור המידי על הקצבה. מי שלא יעשה כן ויתעלם מהדבר, ייתקל בחומה בצורה בבואו לנסות ולקבל פטור ממס על פיצויים לפי הנוסחה הרגילה.

מנגד יש מצבים שכדאי להעדיף קבלת קצבה פטורה מוגדלת על חשבון פטור בגין פיצויים, כי חיסכון המס הנובע מהקצבה הפטורה בשילוב עם טכניקות טיפול מיוחדות בפיצויים, יניב חיסכון מס גבוה יותר.

בכל מקרה, פיצויים בגין תקופת עבודה לאחר גיל הזכאות אינם תלויים בקיבוע וניתן לקבלם פטורים ממס עד לתקרה שבחוק.

הואיל ומדובר על מהלך שלא ניתן לשינוי, חשוב מאוד להגיע אליו מוכנים ולקבל יעוץ מתאים שיביא בחשבון את מכלול הנתונים המשפחתיים והפיננסיים של הלקוח ואף התא המשפחתי שלו.

פורשים שאינם נכנסים לקיבוע, כי הגיעו לגיל פרישה ומקבלים קצבה לפני 1/1/2012 ייהנו מהטבות מס קודמות שהיו לפני התיקון וכן מתוספת פטור אפשרי ממס על הקצבה בגובה של עד 17% מתקרת קצבה מזכה, בשווי של עד כ-1,500 ₪ לחודש או היוון תגמולים חייבים במס עד 265,000 ₪ (בתנאי של קצבת מינימום) או שילוב ביניהם. בהזדמנות זו רק אציין כי בהסדר הקודם ניתן היה לקבל עד 35% פטור על קצבה מזכה על פי נוסחת השילוב, כך שבמקרה וקיבלת פיצויים פטורים משמעותיים, איבדת את מלוא הפטור.

להלן הנתונים העיקריים שיש להגיע עימם לתכנון קיבוע הזכויות :

- נתונים מלאים לגבי החיסכון הפנסיוני הקיים כולל של בן הזוג
- נתוני שכר ככל שיש והצהרת כוונות לגבי המשך תעסוקה, מועד פרישה מתוכנן אם יש
- נתוני קצבה קיימת כולל תלוש
- נתוני משיכת פיצויי פיטורים (פטורים וחייבים) במהלך ה 15 שנה האחרונות לפני מועד הזכאות : טפסי 161, אישורי מס וכו'
- נתונים לגבי תקציב חיים נדרש לאחר הפסקת העבודה
- ככל שהפעולה מבוצעת רטרואקטיבית , נתוני 106 של השכר והקצבאות משנת הזכאות הראשונה.

ככל שיחסרו חלק מהמסמכים, ניתן אולי לקבלם ממס הכנסה באמצעות מייצג מורשה שיטפל בבקשה.

ישנם מקרים שכדאי לבצע קיבוע זכויות שלא על מנת לקבל פרס (אישי) לדוגמא, כאשר ממילא לא משלמים מס על הקצבה, אלא לצורך מתן הקלה לבן/בת הזוג.

ומילה למי שטרם פרש ועתיד לעשות כן כולל עובדים בגילאים צעירים: חשוב מאוד לתכנן מראש מהלכים של משיכת פיצויים בעזיבות עבודה, האם למשוך, מה מחיר המשיכה, האם להפנות לקצבה או לרצף בין מעסיקים ועוד., ודאי לשמור מסמכים כמו 161 ואישורי מס שנתקבלו. אתם עשויים להזדקק לזה בעתיד וטוב יהיה אם המסמכים יהיו ברשותכם. זה מתכון בטוח לחיסכון במס.

כי... סוף מעשה במחשבה תחילה !

בני שריד – רו"ח, יועץ פנסיוני

כל האמור בלשון זכר הכוונה גם ללשון נקבה ונרשם כך מטעמי נוחות בלבד